

چخوف

نگاهی به زندگی و آثار

حبیب‌الله

ترجمه علی‌اکبر پیش‌دستی

Loehlin, James P.

سرشناسه: لولین، جیمز آن.

عنوان و نام پدیدآور: چخوف / جیمز لولین؛ ترجمه علی اکبر پیش‌دس...

مشخصات نشر: تهران: ققنوس، ۱۳۹۳.

مشخصات ظاهری: ۳۴۲ ص.

شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۳۷۸-۱۲۲-۹

وضعیت فهرست‌نویسی: فبا

یادداشت: عنوان اصلی: The Cambridge Introduction to Chekhov, 2010.

یادداشت: کذب‌نامه به صورت زیر نویس.

یادداشت: نمیه.

موضوع: چخوف، آنتون پاولوویچ، ۱۸۶۰-۱۹۰۴ م. - نقد و تفسیر

شناسه افزوده: پیش‌دستی، علی اکبر، ۱۳۲۷ - مترجم

رده‌بندی کنگره: PG۳۴۵۸/۱۷ J۹ ۱۳۹۳

رده‌بندی دیویی: ۸۹۱/۷۲۳

شماره کتاب‌شناسی ملی: ۳۵۸۳۶۸۰

این کتاب ترجمه‌ای است از:

The Cambridge Introduction to Chekhov

James N. Lochlin

Cambridge University Press, 2010

انتشارات ققنوس

تهران، خیابان انقلاب، خاندان شهدای ژاندارمری،

شماره ۴۰، ۸۶۴۰

ویرایش، آگهی‌سازی و باور فنی:

تحریریه انتشارات ققنوس

۱۱۰۰

جیمز لولین

چخوف

نگاهی به زندگی و آثار

ترجمه علی اکبر پیش‌دستی

چاپ اول

۱۱۰۰ نسخه

زمستان ۱۳۹۳

چاپ شمشاد

حق چاپ محفوظ است

شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۲۷۸-۱۲۳-۹

[ISBN: 978-600-278-123-9]

www.qoqnoos.ir

Printed in Iran

۱۶۰۰۰ تومان

فهرست

۹	یادداشت‌های شریعت
۱۳	دیباچه
۱۷	گام‌شمار
۲۱	۱. زندگی
۲۴	کودکی و جوانی
۲۸	پزشکی و ادبیات
۳۴	ساخالین
۳۷	زندگی روستایی
۴۱	تئاتر هنری مسکو
۴۵	واپسین سال‌ها
۴۹	۲. زمینه و زمانهٔ چخوف
۵۱	زمین و مردم
۵۵	روسیه و غرب
۵۶	اصلاحات و واکنش در برابر آن
۵۷	ساختار جامعه
۶۱	دهقانان

- مرد در بگ ادبی ۶۴
- پیدایش تئاتر مدرن ۷۱
۳. داستان‌های آغازین ۷۷
- تکریم مقام و هجو اجتماعی ۷۸
- لطیفه‌ها و داستان‌های طنزآمیز ۸۲
- داستان‌های کودکان ۸۷
- همدردی با ستم‌دیدگان ۹۷
- داستان‌های زنان، ازدواج، و خیانت ۱۰۳
- بیابان ۱۱۲
۴. نم‌نامه‌های خنجرین ۱۱۹
- طرح‌های درامیک و مونولوگ‌ها ۱۱۹
- نمایش‌واره‌ها ۱۲۵
- پلاتوف ۱۳۵
- ایوانف ۱۳۹
- غول جنگلی ۱۴۳
۵. داستان‌های پسین ۱۴۹
- «یک داستان دلگیر» ۱۵۰
- «جبرجیرک» ۱۵۷
- «اتاق شماره ۶» ۱۶۲
- «راهب سیاهپوش» ۱۶۹
- «طلبه» ۱۷۵
- «خانه‌ای با نیم طبقه» ۱۷۵
- «زندگی من» ۱۷۹
- «سه گانه کو چک» ۱۸۴

۱۹۱	«بانویی با سنگ کوچولوش»
۱۹۷	«در فرزند»
۲۰۱	«استف»
۲۰۴	«عروس خاتم»
۲۰۷	۶. نمایشنامه‌های پسین
۲۰۸	مرغ دریایی
۲۳۴	۷. دریافته‌ها
۲۵۳	چخوف در سال ۱۸۹۰
۲۷۵	طلوع در آن سوی برزخ
۲۹۹	عهد شوروی
۳۰۰	چخوف بر صحنه جهانی [تئاتر]
۳۰۴	چخوف پست‌مدون
۳۰۸	یادداشت‌ها
۳۱۳	نمایه
۳۱۷	
۳۲۳	
۳۳۳	

یادداشت مترجم

من از این که در این جوانی با چخوف آشنا شده‌ام و به او دل بسته و از او، اگر نه بیش‌تر دوست دارم، به جایزه‌اندیش‌مندان و فیلسوفی بزرگ، آموخته‌ام خودم را بخت‌یار می‌دانم. جدای از این که با هر بار خواندن نمایشنامه‌های مرغ دریایی، سه خواهر و باغ آلبی، و مردم در نفی آن‌ها به نالیدن درآمده است، همواره فکر کرده‌ام که اگر داستان چخوف نبود، این همه رنگ و درخشش و زیبایی و معنا در لابه‌لای گوشه‌گوشه زندگی روزمره - همان زندگی‌ای که لب طاقچه عادت از یادمان رفت - به چشم نمی‌آمد. به نظرم موسیقی انسانی نزد کم‌تر کسی چنین بیان‌گر است و گوش‌نوازی به خود دیده است. آدمی خود بزرگ‌ترین اثر هنری است. انسان هیچ اثر هنری یارای برابری با زندگی انسان‌ها را، اگر با نگاهی فارغ و مرفق و شفقت و با دیدی زیبایی‌شناسانه بنگریم، نداشته باشد. و به نظرم انسان را داستان داستانی، جدای از کارکردها و ملاحظات دیگر، مهم‌ترین ابزار آفرینش نگاه زیبایی‌شناسانه به انسان و زندگی اوست. غربی‌ها نیک به این نکته پی برده‌اند. آنان حتی به زیبایی‌شناسی پلشتی‌های زندگی نیز آگاهند و در فقر و فلاکت هم - البته بیش‌تر فقر و فلاکت دیگران - زیبایی می‌بینند. تنها کافی است به نوع فیلم‌های جهان‌سومی که یکی پس از دیگری در مجامع نام‌دار بین‌المللی به جایزه‌های گرانسنگ نائل می‌شوند نگاهی بیفکنیم.

طی مدتی که آرام آرام به ترجمه کتاب مشغول بودم، برای نوشتن مقدمه‌ای کوتاه در باب معنای آثار داستانی نیز مطالعه می‌کردم و یادداشت برمی‌داشتم. این یادداشت‌ها پس از آخرین دستکاری‌ها و هنگامی که آن‌ها را تقریباً برای استفاده نهایی کنار گذاشته بودم گم شدند. ابتدا چند روزی با بیم و امید به جستجوی آن‌ها پرداختم. اما سپس من که هم از آغاز از آن یادداشت‌ها چندان خرسند نبودم مانند ساندرو در فیلم آتونوونی، مجرا، دریافتم که شاهد قصه‌ای هستم که در آن غیب رخ نهان کرده است، چراکه:

در هنر چنان سترگ است و چنان ژرف و پرلایه که از هر تفسیر و دریافتی برتر می‌نماید. چنان جایگاهی دارد اثر هنری که هایدگر برای تفسیر آن تمام مقولات مفاهیم رایج سنت فلسفی را به هم می‌ریزد و از مفاهیم و واژگان برطینی بی‌جهل زمین و پیکار میان آن‌ها استفاده می‌کند. باری، هیچ تفسیری شاید حتی تفسیر هایدگر هم گویای تمام حقیقت اثر هنری نیست. همان‌گونه که خود او در بحث «درباره گوهر حقیقت» می‌گوید، حقیقت در معنای ناپوشیدگی با نا حقیقت و پوشیدگی همپیوند است. هر ناپوشیدگی و به ظهور آمدنی همزمان و به ضرورت می‌پوشاند و پنهان می‌سازد. همان‌گونه که برخی از شارحان گفته‌اند، این یعنی آشکار شدن جنبه‌ای از چیزی موجب پنهان ماندن جنبه‌های دیگر و نیز کلیت هستی آن چیز می‌شود.^۱ بنابراین، هر تفسیری، هر متنی، هر پند، هر ادعایی و هر اندیشه‌ای در ذات خود محدود و دروغ‌گوست، چراکه یک پندار هستی را آشکار می‌کند و مابقی را می‌پوشاند یا دست‌کم نسبت به آن در فضای سر می‌برد. طرفه این‌که هایدگر خود در «خاستگاه اثر هنری» اثر هنر را سیز محل رخداد حقیقت می‌داند؛ یعنی، فرایند ناپوشیدگی و پوشیدگی در خود اثر هم جریان دارد و اثر هنری هم تفسیری از هستی به شمار می‌رود که

1. Lee Braver, *Heidegger's Later Writings*, London, Continuum, 2009, p. 34.

به ضرورت هم آشکار می‌کند و هم می‌پوشاند. به عبارت دیگر، اثر هنری نیز همانند هر متن دیگری، در کنار اعطای بینش و باز کردن روزنه به آفاق دیگر، به جای خود دروغ‌گوست.

من آنچه را نویسنده از آثار چخوف در کتاب نقل کرده است - اعم از داستان، نمایشنامه و سفرنامه ساخالین و در مواردی حتی نامه‌ها نیز - از مجموعه ده جلد ترجمه سروژ استپانیان (به غیر از دو داستان از ترجمه سیمین دانشور) گرفته‌ام. مشخصات آن را در پانویس آورده‌ام. هر کدام از داستان‌ها را نیز که در این مجموعه آمده است با مجموعه کامل خانم گارنت،^۱ که از دیرباز از ترجمه بسیار زیبای انگلیسی او از آثار داستایفسکی و تالستوی و چخوف لذت برده‌ام، تطبیق داده به فارسی برگردانده‌ام. اگرچه برخی از این داستان‌ها در گزیده‌هایی که در کتاب من از چخوف ترجمه کرده‌اند در دسترس بود، برای حفظ یکدستی و انسجام آن‌ها استفاده نکردم. در مورد نام داستان‌ها نیز اگرچه در مواردی میان آنچه در کتاب و آنچه در مجموعه استپانیان آمده است تفاوت بسیار مشاهده می‌شود، از ثبوت صحت کتاب استپانیان پیروی کرده‌ام. در یکی دو مورد نیز که ترجمه استپانیان از نامه‌ها با توضیحات نویسنده سازگار نبود به ترجمه رونالد هینگلی^۲ از هایشامه مراجعه کردم. تمام پانویس‌های کتاب نیز از مترجم است.

در پایان از مدیرمسئول محترم انتشارات ققنوس و دیگر کسانی که در مراحل گوناگون انتشار این کتاب دست داشته و زحمت بسیارهایی را بر سران سپاسگزاری می‌کنم و کتاب را به خوانندگان، مترجمان، کارگردانان، به‌عنوان و دیگر پویندگان ایرانی اقلیم چخوف تقدیم می‌کنم.